

*Шевчук Володимир Олександрович,
доктор економічних наук, професор кафедри аудиту
Національна академія статистики, обліку та аудиту*

ПРИРОДНИЧІ ЗАСАДИ БЕЗПЕКИ ГОСПОДАРЮВАННЯ: ФІЗИКО-ЕКОНОМІЧНІ ПІДХОДИ ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЇ

Індивіди, суспільства, людство загалом постають перед вибором сил природи, яким вони мають служити. Йдеться, зокрема, про сили тяжіння і відштовхування [1, с. 62]. З одного боку, це гравітаційні сили, що забезпечують планету необхідними для земного життя ресурсами, а водночас і знищують ці життєві ресурси. З іншого боку, це сонячне світло, перевага якого порівняно з гравітацією досягається через енергетичні можливості біосфери, отримані за участі зовнішніх стосовно планети космічних сил.

Досліджуючи сили тяжіння, без яких, як і без відштовхування, неможливе життя на планеті, український мислитель, письменник і правозахисник М. Руденко порушив питання про сенс з'ясування вказаних сил земною людиною. Він дійшов висновку, що за зовнішньою слухністю подібних суджень прихована величезна небезпека: будучи загалом правильними, ці судження не дозволяють визначати цілеспрямованість розвитку життя та його призначення [1, с. 62].

Справедливість висновків українського мислителя, сформульованих ще в 70-х роках ХХ ст., підтверджується сучасними експертними оцінками. За даними Frankfurter Rundschau, вкрай небезпечною виявляється екстраполяція споживчих «досягнень» так званих економічно розвинених країн на пересічного мешканця планети. Так, задоволення німецького рівня добробуту вимагає життєвих ресурсів обсягом у дві планети, тоді як американські споживчі запити потребують уже чотири планети [2]. Особливо небезпечним є те, що якраз ці «досягнення» позиціонуються як найвищі здобутки демократії і ринку: насправді ж удостоюється найпрестижніших нагород, вписується в університетські підручники та вноситься в студентські аудиторії смертоносне, а не життєствердне знання!

Застереження, зроблені нашим сучасником, підтверджуються нездатністю визначення цілеспрямованості розвитку життя, його сенсу і призначення. Так, у вересні 2015 р. 193 держави-члени ООН на Саміті зі сталого розвитку в Нью-Йорку ухвалили чергову глобальну програму сталого розвитку, що містить 17 цілей, яких світ має досягнути до 2030 р. «Вони є переліком обов'язкових справ для людей та планети, планом досягнення успіху», – підкреслено у виступі Генерального секретаря ООН. Із січня 2016 р. розпочався відлік часу виконання нової програми: залишається 13 років для досягнення вкотре поставлених цілей [3]. Проте учасники цієї, як і попередніх зустрічей на вищому рівні, не запропонували рішень, здатних стати надійними дороговказами сталого розвитку.

Постає необхідність рішучого переходу від смертоносного до рятівного знання, яке є адекватним силам відштовхування, а не тяжіння. Це знання

уособлюють українська онтологія та антропокосмізм, що являють собою основу національної наукової школи фізичної економії [1].

Не погоджуючись з американським астрофізиком Ф. Дрейком, який свого часу виніс присуд сучасній цивілізації, прирікаючи біосферу на знищення людиною, М. Руденко протиставив Дрейку власну формулу, яка показує, що у земного людства є шлях до безсмертя [1, с. 69]. Український мислитель іменує її формулою енергії прогресу [1, с. 146]. Він обґрунтовує кілька варіантів формули і доводить, що формула являє собою світову константу [1, с. 424].

У досліджуваному контексті важливе значення має варіант формули, який доречно трансформувати і викласти в математичній формі як:

$$E = K + F, \quad (1)$$

де E – енергія прогресу (фізичний аналог абсолютної додаткової вартості); K – абсолютний капітал; F – ентропія.

З метою застереження від непорозумінь зазначимо, що в досліджуваному контексті ентропія розглядається як розсіювання енергії у світовому просторі [1, с. 462]. Найглибше з усіх земних людей роль ентропії в старінні й загибелі цивілізацій розумів С. Подолинський, який посилався на свого сучасника Р. Клаузевіца [4]. Виходячи із цих застережень конче треба знати, де саме панує ентропія, бо в ній ховається виснаження й смерть земної цивілізації [1, с. 463].

З огляду на те, що в сучасній науці ентропія розглядається з позиції поглинальних властивостей тяжіння, гравітації, а співвідношення, виведене із вказаного варіанта формули енергії прогресу E/F , можна трактувати як похідне від космологічної константи, іменованої Силою Моносу, яку доречно називати сталою М. Руденка [1, с. 639].

Як зазначено, за М. Руденком формула енергії прогресу являє собою світову константу. Отже, світовими константами є й елементи формули, зокрема F . Підставляючи чисельні значення у формулу (1), отримуємо: $5 = 3 + 2$. Звідси F складатиме $0,4 E$ і позначатиме рівень ентропії, який є основою безпеки (стану захищеності) індивідів, суспільств і людства загалом від розсіювання енергії у світовому просторі.

Відтак про збереження отриманої від Сонця енергії повинні дбати всі земні держави. Найбільш ентропійними серед суспільно-господарських сфер є промисловість, а також військо і держава. У зв'язку з цим слід зробити застереження про те, що в теперішній економіці ентропія ховається за так званою доданою вартістю.

Як же уникнути ентропії? – порушував проблему вже згаданий М. Руденко [1, с. 463]. Практичні відповіді на ці питання надає досвід господарювання приватного підприємства «Агроекологія» (с. Михайлики Шишацького району Полтавської області). Керівник цього підприємства Герой України С. Антоненко на площі 8000 га понад 40 років поспіль не застосовує у своєму господарстві гербіциди, пестициди та інші отрутохімікати, а також мінеральні добрива та глибоку оранку, чим зменшує поглинальні властивості гравітації. Водночас підприємство отримує стабільні врожаї

сільськогосподарських культур. Більше того, активне використання сидератів, пожнивних решток, бур'янів тощо дозволяє нарощувати додаткові обсяги енергії прогресу [5].

Таким чином, надбання сучасної української онтологічної, космологічної та економічної думки надають теперішнім і прийдешнім поколінням рятівні орієнтири для вибору природних сил, яким вони мають служити. Особливе значення має доробок подвижників національної наукової школи фізичної економії, який складає засади життєствердного економічного знання. Саме їх належить покласти в основу безпеки (стану захищеності) від всесвітнього розсіювання енергії.

Теоретико-методологічний вимір цього знання складає, зокрема, формула енергії прогресу М. Руденка, яка дозволяє визначати пороговий (безпековий) рівень ентропії, вихід за який є неприпустимим. Що стосується практичної протидії ентропії, то унікальний досвід має приватне підприємство «Агроекологія». Модель зменшення поглинальних властивостей сил тяжіння у різних їх проявах, культивовану впродовж кількох десятиліть відомим українським аграрієм С. Антонцем, слід розглядати як надбання, що має перебувати під захистом ООН.

Національна та загальнолюдська значущість цих досягнень полягає в тому, що вони створюють фундаментальні природничі засади фізико-економічної інтерпретації безпеки господарювання.

Список використаних джерел

1. Руденко М. Енергія прогресу. Вибрані праці з економії, філософії і космології / М. Руденко. – К. : Кліо, 2015. – 680 с.
2. Menschheit braucht bald zwei Planeten / Frankfurter Rundschau, 15 Mai 2012.
3. 17 цілей сталого розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ecoclubua.com/2016/01/17-tsilej-staloho-rozvytku/>.
4. Подолинський С. Вибрані праці / Упорядник Л. Я. Корнійчук. – К. : КНЕУ, 2000.
5. Органічне землеробство: думка, дія, турбота / За ред. В. М. Писаренка. – Миргород : Видавництво «Миргород», 2016. – 36 с.